

S'inicien els treballs de conservació i restauració de les monumentals pintures de les portes de l'orgue de la Catedral de Tarragona

En els darrers anys a Catedral de Tarragona s'han fet treballs importants de restauració en elements arquitectònics de l'edifici i elements mobles, com la maquinaria, tubs i estructura del moble de l'orgue. Quedava pendent, la intervenció de conservació-restauració de les portes de l'orgue que són dos batents formats quatre monumentals teles pintades pel pintor Pietro Paolo de Montalbergo, a la segona meitat del segle s. XVI.

Es tracta d'un bé d'interès nacional, BCIN, conjunt excepcional, un dels pocs orgues renaixentistes del nostre territori que ha conservat les pintures.

Els treballs de conservació i restauració es faran *in situ*, a la mateixa catedral de Tarragona. I seran fets per un equip de conservadors restauradors especialitzats en pintures sobre tela de grans dimensions, David Silvestre, Maria Sala I Irene Panadès. Amb la col·laboració d'un equip interdisciplinari i la direcció i suport científicotècnic del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Es preveu restaurar al llarg del 2017 les dues pintures del baten dret. S'ha començat amb la pintura de l'escena de la Resurrecció de Jesucrist i es continuarà per la pintura que és part de l'escena de l'Anunciació de la Mare de Déu.

La intervenció de conservació i restauració, es basa en el criteri de mínima intervenció i el màxim respecte per l'història de l'obra, amb l'objectiu d'estabilitzar i millorar-ne la lectura.

Història de l'obra

L'orgue de la Catedral de Tarragona, de grans dimensions, va ser realitzat a la segona meitat del segle XVI. Té la singularitat de conservar les monumentals portes que són pintures sobre tela del segle XVI, realitzades pel pintor Pietro Paolo de Montalbergo, entre els anys 1563 i 1565. Alguns estudis indiquen l'autoria compartida amb Pere Serafí, però el catedràtic en història de l'art modern Joaquim Garriga no ho considera.

Les portes (pintures sobre tela) que tanquen el moble a l'alçada de la tubera, consten de dos batents pintats per les dues cares. Cada batent està format per una estructura interior rígida de fusta (bastidor fix), amb frontisses a un costat, que subjecte dues teles, una per a cada cara. Cada una d'elles pintada. En total, són 4 teles pintades de gran format (7 x 4,65 m) que s'hi representen tres escenes: L'Anunciació, La Nativitat de Jesús i La Resurrecció de Jesucrist.

Estat de conservació

Els dos batents de porta, es van despenjar del seu lloc habitual a l'orgue amb motiu de la restauració de la maquinaria i el moble. Han estat emmagatzemats drets i amb un reforç estructural provisional.

De l'examen que s'ha pogut fer fins al moment s'ha comprovat que l'estat de conservació del suport rígida, estructura interior de fusta, bastidor fix, és dolent i no fa la funció de suport necessària. La causa principal del seu deteriorament és per l'atac d'insectes xilòfags que ha debilitat la fusta i s'ha produït trencaments.

La tela de suport és feta amb el lligat de tafetà. Per les grans dimensions, cada llenç, està format per diverses peces de tela unides amb costures en sentit vertical. La subjecció amb el suport de fusta es fa per la part frontal amb doble tira de gavarrots i una tira de tela de protecció. Les teles presenten diversos estrips, forats de corcs a les zones en contacte amb la fusta del suport, ondulacions per la tela destensada, i petits estrips. L'estat general del teixit pot veure's afectat per la filtració dels agents oxidants del vernís aplicat en les restauracions antigues.

Pel que fa a la capa pictòrica, és feta amb la tècnica a l'oli amb poc gruix matèric. Té bona adhesió amb la capa de preparació i suport. Hi ha zones amb pèrdues de capa que deixa a la vista la tela de suport. La majoria de les pèrdues van ser produïdes abans d'una restauració antiga en la qual s'hi va aplicar un vernís que està envellit i enfosquit. Amb les anàlisis fetes en el laboratori del CRBMC, s'ha identificat dos tipus de resines diferents.

Procés de conservació i restauració

El projecte de conservació i restauració està basat en el criteri de la mínima intervenció i el màxim respecte pels elements que conformen l'història de l'obra, amb la finalitat d'estabilitzar-la i recuperar el seu missatge estètic. Tot això, amb l'aportació mínima de materials.

Per tal de respectar la història de l'obra el projecte està encaminat a retornar les pintures en el seu lloc d'origen amb les seves característiques de batents mòbils.

Cal tenir en compte que el projecte està vinculat al projecte de restauració de l'estructura de suport amb l'ancoratge de les portes amb el moble i del mecanisme d'obertura i tancament de les portes.

Els projecte de conservació i restauració de les pintures està dissenyat i dirigit pel CRBMC d'acord i amb consens amb els responsables de patrimoni de la Catedral i l'equip de conservadors-restauradors i els diferents professionals col·laboradors.

El procés de conservació i restauració comença amb l'examen i estudi exhaustiu de l'obra. Per tal conèixer els elements constitutius i el seu estat de conservació. És important conèixer l'entorn i les dades de la història de l'obra per tal de fer la proposta d'intervenció.

En aquest cas s'ha determinat iniciar la intervenció *in situ* i treballar en vertical la fase de neteja de la superfície pictòrica. Paral·lelament es treballarà amb un equip interdisciplinari el disseny del nou suport de fusta de les teles que ha de permetre retornar al lloc d'origen les pintures com a portes de l'orgue.

Després de la neteja es farà el tractament de les teles de suport, es farà la reintegració cromàtica de les pèrdues de capa pictòrica i s'aplicarà una capa de vernís de protecció. Aquesta fase vindrà condicionada pel resultat de la neteja i l'eliminació de les antigues intervencions.

La restauració finalitzarà amb la instal·lació de les pintures en el seu emplaçament de l'orgue. Està previst que els treballs tindran una durada de dos anys.

